

Betænkning

over forslag til lov om Forskningscentret ved Hørsholm.

(Afgivet af udvalget angående videnskabelig forskning den 4. marts 1971).

Udvalget har i 4 møder drøftet lovforslaget og har herunder haft to samråd med undervisningsministeren, som endvidere skriftligt har besvaret en række spørgsmål fra udvalget. Spørgsmålene og besvarelsen heraf er optrykt som bilag til nærværende betænkning. Under et af samrådene var ministeren ledsaget af repræsentanter fra Akademiet for de tekniske Videnskaber.

Formanden for og medlemmer af Danmarks teknisk-videnskabelige Forskningsråd har desuden haft foretræde for udvalget.

Undervisningsministeren har under et samråd peget på, at man ikke har kunnet forvente en betydelig interesse for placering i centret på indeværende tidspunkt, dels fordi arealerne er erhvervet successivt, dels fordi en arealmæssig planlægning først har været mulig efter godkendelsen af den partielle byplanvedtægt i januar 1968.

På et spørgsmål fra udvalget har undervisningsministeren udtalt, at han med udvalget er enig i, at det må forudses, at det fortrinsvis vil være statslige eller statsfinansierede forskningsinstitutter, der i første omgang vil blive placeret i centret, men han har samtidig henledt opmærksomheden på, at ATV-institutternes drift, uanset at der gennem Danmarks teknisk-videnskabelige Forskningsråd ydes tilskud hertil, for størstedelen hviler i sig selv gennem de indtægter, der oppebæres for det forsk-

ningsarbejde, de pågældende institutter udfører for erhvervslivet.

Undervisningsministeren har endvidere udtalt, at det kan være hensigtsmæssigt at opføre bygninger af samme karakter som Marshallhuset til tidsbegrænset udlejning til mindre industrier, der ønsker at gennemføre et enkelt forskningsprojekt. Ministeren finder det væsentligt, at den private sektor kan indgå lejemaal om bygninger og grunde i forskningscentret.

Undervisningsministeren har dernæst udtalt, at de som bilag I til lovforslaget optrykte vedtægter for Forskningscentret ved Hørsholm, der er fastsat i 1962, vil blive tilpasset bestemmelserne i lovforslaget.

Med hensyn til centerbestyrelsens opgaver har ministeren endelig oplyst, at dens virke vil være af mere servicebetonet karakter, således at bestyrelsen først og fremmest skal optræde som vært for de institutter, der kan have fordel af at blive placeret i centret.

Under et samråd har undervisningsministeren oplyst, at omfanget af det byggeri, der vil finde sted under undervisningsministerens ressort, i tiden indtil 1975 ikke vil overstige 45 mill. kr. Undervisningsministeren har stillet nedenstående ændringsforslag, hvorefter loven skal revideres senest i folketingsåret 1975-76. Ændringsforslaget er tiltrådt af udvalget.

Herefter indstiller *udvalget* lovforslaget til *vedtagelse* med den af ministeren foreslåede ændring.

Ændringsforslag.

Af *undervisningsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Ny paragraf.

Efter § 4 indsættes som ny paragraf:

„§ 5. Forslag til revision af loven fremsættes for folketinget i folketingsåret 1975-76.“

Knud Bro,
næstformand.

Bøgholm.

Lembourn.

Ellen Strange Petersen.

Arne Christiansen.

Niels Jørgen Nielsen.

Johan Philipson.

Samuelsen,
formand.

Else-Merete Ross.

Skovmand.

Bodil Koch.

Jørgen Peder Hansen.

Holst.

Frode Jakobsen.

Kampmann.

Orla Møller.

Morten Lange.

Bilag.

UNDERVISNINGSMINISTERIET.

Den 14. januar 1971.

Under henvisning til de i Forskningsudvalgets skrivelse af 11. november 1970 stillede spørgsmål 1-4 vedrørende forslag til lov om forskningscentret ved Hørsholm skal man meddele følgende:

Ad spørgsmål 1:

Hvordan har ministeren tænkt sig at sikre kommunikationen mellem de enkelte institutioner inden for forskningscentret ved Hørsholm, mellem disse institutter og brugerne samt mellem centret og udenforstående forskningsinstitutioner?

Svar:

Ved besvarelsen af dette spørgsmål vil det være naturligt at betragte baggrunden for centrets tilblivelse i 1962 og udviklingen siden da.

Som nævnt i bemærkningerne til lovforslaget opstod tanken om et forskningscenter i forbindelse med udflytningen af Danmarks tekniske Højskole til Lundtoftesletten. Denne udflytning omfattede en række ATV-institutter, der hidtil havde haft til huse på højskolen, og som nu så sig nødsaget til at flytte til andre lokaliteter. Det var naturligt at overveje en geografisk samling af disse institutter og at lokalisere denne samling i nærheden af Danmarks tekniske Højskole, med hvilken der var etableret et snævert sagligt og personligt samarbejde.

Danmarks teknisk-videnskabelige Forskningsråd, der dengang som nu bidrog væsentligt til ATV-institutternes drift, tog under disse forudsætninger initiativet til sikring af de af lovforslaget omfattede arealer. Allerede da forudså man, at den industrielle udvikling ville medføre et øn-

ske om, at arealet også skabte grundlag for placering af andre teknisk-videnskabelige forskningsinstitutter, såvel offentlige som private. Man så heri muligheden for en gavnlig indbyrdes påvirkning.

Med dette sigte, som udviklingen har bekræftet, vil det ikke være rigtigt at give en centerbestyrelse kompetence til at dirigere det enkelte instituts forskningsaktivitet. Stramme retningslinier for institutterne ville modvirke de bestræbelser, man gør sig for at formå kvalificerede forskningsinstitutter også uden for ATV-kredsen til at interessere sig for etablering i centret, og ville endvidere gøre det mindre attraktivt at give sig i kast med nyetablering, som for selvejende og private institutter i forvejen byder på store problemer, også af økonomisk og finansieringsmæssig art.

På denne baggrund har det forekommet rigtigt at lade centerbestyrelsens virke være af mere servicebetonet karakter, således at bestyrelsen først og fremmest skal optræde som vært for de institutter, der kan have fordel af at blive placeret i centret. Bestyrelsens funktioner vil således i det væsentlige bestå i at tilvejebringe fælles faciliteter inden for centret og at fremme kontakten mellem institutterne. Endvidere forudsættes bestyrelsen fortsat at udsende årsberetninger om centrets virksomhed og i det omfang, det er muligt, heri redegøre for den forskningsaktivitet, der har fundet sted. Det må her erindres, at ATV-institutternes aktiviteter for en stor del er bestilt af erhvervslivet og fuldt ud betales af rekvisiterne. Man må derfor forudse, at sådanne informationer først kan fremkomme, når spørgsmålet om retten til udnyttelse af resultaterne af aktiviteten

er afklaret. I modsat fald var der risiko for, at resultaterne ikke ville blive udnyttet, fordi ingen ville investere i en produktion, som andre kunne iværksætte på samme tid og samme grundlag. Det kan i denne forbindelse nævnes, at de praktiske spørgsmål vedrørende den industrielle eneret til forskningsresultater af forskellig oprindelse for tiden er genstand for overvejelser i et af Forskningsens Fællesudvalg nedsat udvalg. Årsberetningerne vil være et hensigtsmæssigt supplement til den virksomhed, der udøves af Dansk teknisk Oplysningstjeneste (DTO), de teknologiske institutter og forskningstjenesten under Akademiet for de tekniske Videnskaber samt det informationskontor, der — bl. a. inspireret af innovationsbetænkningen — netop forsøgsvis er indrettet ved Danmarks tekniske Højskole.

Som følge af de krav, der i dag stilles til alsidig orientering ved løsning af en konkret forskningsopgave, er det nødvendigt for den enkelte forsker at søge så mange kontaktpåder som muligt til områder uden for hans eget. De teknisk-videnskabelige forsknings- og udviklingsopgaver bliver i stadig større omfang af så integreret karakter, at de ikke kan løses inden for en enkelt disciplin af de tekniske videnskaber, men kræver medvirken af specialister af forskellige uddannelser og indsats af højest forskelligartet specialapparat. Et sådant samarbejde forudsætter, at disse specialister holder sig løbende à jour med de faciliteter og arbejdsmetoder, som anvendes inden for andre områder, idet den tekniske innovation mere og mere bliver afhængig af en ofte uortodoks kombination af erfaringer inden for stadig større faggrupper af de tekniske videnskaber. Dette er en udvikling, som for længst er i gang inden for de højere læreanstalter, men som først får mulighed for at slå igennem inden for den praktisk betonedede forskning ved etableringen af det nye center, der i første række vil tilvejebringe de geografiske muligheder for en snæver kontakt, jfr. nedenfor.

En af de vigtigste opgaver, der påhviler Danmarks teknisk-videnskabelige Forskningsråd, er at følge og koordinere udviklingen inden for den teknisk-videnskabelige forskning. Herigennem har rådet og dets

sekretariat det kendskab til den tekniske forskning her i landet — både inden for den offentlige og den private sektor — som er nødvendigt for at lede det nye centers opbygning efter de ovenfor anførte retningslinier og justere centrets målsætning efter den hastige udvikling inden for forskning og erhvervsliv. Dette er baggrunden for, at man må lægge stor vægt på en nær tilknytning mellem råd og center.

Visse forbedringer af kommunikationen kan opnås ved at arbejde med større institutenheder. Dermed holdes en væsentlig del af kommunikationsproblemerne inden for det enkelte institut eller en institutgruppe, ligesom et stort institut eller en stor institutgruppe har større mulighed for at yde den for en effektiv kommunikation nødvendige indsats.

Besvarelsen af det konkrete spørgsmål falder i 3 afsnit:

a. Kommunikation mellem institutter inden for forskningscentret.

Det er naturligt at forudsætte, at den geografiske koncentration vil stimulere forskernes ønske om samarbejde, samtidig med at den letter institutternes mulighed for at udføre specialarbejde for hinanden og dermed knytte forbindelser mellem stabene på flere niveauer.

Samarbejdet om udnyttelse af større eller særlig kostbart udstyr og af fællesanlæg, som forskningscentret måtte etablere, vil ligeledes fremme kommunikationen.

b. Kommunikation mellem institutter og brugere.

Det er en af forudsætningerne for forskningscentrets etablering, at det arbejde, der udføres af den type målforskningsinstitutter, som påtænkes placeret i centret, har et direkte sigte mod praktisk udnyttelse, samfundsmæssigt eller erhvervsmæssigt. Dette gælder, hvad enten der er tale om egentlige statsinstitutter eller selvejende institutter.

Det er tanken, når behov melder sig, at etablere mødelokaler m. v., som gør det muligt for institutterne at afholde kurser og anden specialundervisning for brugerne. Disse faciliteter vil sammen med den koncentration af kvalificerede institutter, som er forskningscentrets grundidé, til-

trække brugerne og dermed virke kontaktskabende.

c. Kommunikation mellem centret og udenforstående forskningsinstitutter.

Med den nære beliggenhed ved den betydelige koncentration af forskningsinstitutter, der findes i Københavnsområdet (Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, universitetet, Risø, Teknologisk Institut o.s.v.), og specielt naboskabet til Danmarks tekniske Højskole i Lundtofte og med den betydelige kontakt, der eksisterer og er planlagt mellem disse og forskningscentrets institutter, vil det indtil videre være fuldt forsvarligt at forlade sig herpå. Såfremt der senere viser sig et yderligere behov for kontakt og koordination, må der inden for centret skabes den nødvendige dækning heraf. Man er herunder opmærksom på det arbejde, som udføres af det ved lov nr. 104 af 20. marts 1970 pr. 1. april f. å. oprettede fond til fremme af teknisk og industriel udvikling, med hvilket der også er etableret samarbejde.

Ad spørgsmål 2:

Findes der allerede henvendelser om opførelse af institutter inden for centrets område ud over de i bemærkningerne omtalte?

Svar:

Både fra statslige og private forskningsinstitutter har man modtaget henvendelser om mulighederne for at blive placeret i forskningscentret enten som grundlejere eller som lejere i bygninger opført af forskningscentret.

Ud over Elektronikcentralen, som nu er under indflytning, er dele af følgende institutter allerede etableret i forskningscentret:

Vandbygningsinstituttet (Akademiet for de tekniske Videnskaber) har lejet en del af Isterødgård til kontorer og grovlager, og der er foretaget de forberedende arbejder til etablering af et friluftsbassin til brug for instituttets kyst- og havneforskning.

Arboretet i Hørsholm (landbohøjskolen) har påbegyndt beplantningen af forskningscentret. Arbejdet udføres delvis som led i Arboretets forskning. Arboretet har i forsk-

ningscentret lejet et mindre hus, som anvendes til kontor og tegnestue.

Skovbrugsafdelingen (landbohøjskolen) har forsøgt i gang i et ældre drivhus.

Leca Internationals forskningslaboratorium har lejet ca. 200 m² i underste etage af Marshallhuset. Indretning til kontorer og laboratorier er i alt væsentligt tilendebragt.

Biocentralen. Det færdigprojekterede byggeri har været ramt af det forlængede byggestop.

Man er endvidere i realitetsforhandlinger med følgende institutter om leje af byggegrunde eller bygninger:

Proteinkemisk Institut,
Statens Vejlaboratorium,
Vejdatalaboratoriet samt
F. L. Smidths forskningsgruppe for forureningsbekæmpelse.

Ad spørgsmål 3:

Hvordan sikrer man sig imod, at den planlagte forskningsaktivitet ikke medfører overlappning?

Svar:

Fuldstændig sikring mod overlappning ville forudsætte mulighed for at dirigere den del af forskningen, der foregår i private firmaer for disses egne midler, og er derfor ikke et realistisk mål. En vis overlappning mellem privat og offentlig forskning kan næppe heller anses for skadelig, idet en sammenligning af flere forskningsresultater kan give sikrere grundlag for bedømmelsen af disse og deres anvendelse og dertil stimulere en gavnlig vekselvirkning og gensidig inspiration.

Et af midlerne til begrænsning af overlappning ligger i den kommunikationsvirksomhed, som forskningscentrets bestyrelse vil varetage, jfr. i øvrigt ovenfor under besvarelsen af spørgsmål 1.

Herudover vil man på et tidligt tidspunkt få mulighed for at påpege risikoen for overlappning dels gennem koncentration i forskningscentret af kvalificerede institutter (jfr. de gældende vedtægters § 2, stk. 1) inden for den tekniske forskning, dels i forbindelse med den forskningsmæssige vurdering, som må foretages for de institutter, der ønsker at placere sig i forskningscentret.

Ad spørgsmål 4:

Eksisterer der en samlet plan for udbygningen af centret? Såfremt en sådan eksisterer, anmoder udvalget om at blive gjort bekendt med denne. Såfremt der ikke eksisterer en sådan plan, anmodes om en redegørelse for, hvilke tanker man har vedrørende en samlet plan.

Svar:

I den af boligministeriet godkendte byplanvedtægt (aftrykt som bilag 2 til lovforslaget) er fastlagt en ydre ramme, som dels imødekommer ønsket om frihed til at kunne imødekomme uforudselige andragender fra kommende forskningsinstitutter, dels skyldes ønsket om, at forskningscentret i udbygningsperioden og i sin endelige form passer ind i landskabet og harmonerer med det omliggende miljø.

Inden for denne ramme opdeles byggeriet i mindre grupper, adskilt med en skovbeplantning. På denne måde kan den enkelte bygningsgruppe udføres primært ud fra sit forskningsmæssige behov og uden at binde andre bygningsgrupper. For yderligere at kunne imødekomme fremtidige krav samles de nødvendige parkeringspladser i store parkeringsarealer, som ved senere omplacering kan give mulighed for at imødekomme ønsker og dermed sikre arealkrav, som det i dag er umuligt at forudse.

På vedlagte kopi af kortbilaget til byplanvedtægten [optrykkes ikke] er skitse-mæssigt vist, hvorledes man tænker sig den østlige og sydlige del af forskningscentret udviklet. Det er den del af forskningscentret, som er under udvikling.

Når man ikke har gennemført en så detaljeret planlægning af resten af forskningscentret, skyldes det, at man ikke kan forudsige, i hvilket omfang og i hvilken takt kvalificerede forskningsinstitutter vil tage imod det tilbud om placering i forskningscentret, som lovforslaget indeholder. Man kan derfor kun udarbejde realistiske

planer, der rummer de aktuelle projekter suppleret med de begrundede formodninger, som har rod i rådets kendskab til såvel den teknisk-videnskabelige forskning som dens brugere.

Et forsøg på en mere detaljeret planlægning på nuværende tidspunkt ville rumme risiko for at ødelægge ideen om en af behov bestemt udvikling af centret i de kommende år. Dette behov vil afhænge af den teknologiske udvikling, der i dag går så stærkt, at man kun er i stand til at foretage en sikker planlægning ganske få år frem. Fremtidige markedsdannelsers krav til dansk industri, herunder til dennes specialisering, vil ligeledes være en af de faktorer, der bestemmer centrets udvikling. Som følge heraf må man fremfor på forhånd at låse sig fast i en bestemt planløsning, som kan være forældet om få år, snarere betragte centret som et beredskabsareal, der i mange år vil være i stand til at stille grunde og faciliteter til rådighed for dansk teknisk-videnskabelig forskning.

Det er en selvfølge, at ethvert andragende om placering i centret vil blive gjort til genstand for grundige overvejelser i Danmarks teknisk-videnskabelige Forskningsråd.

I det omfang placeringen medfører udgifter for statskassen, vil andragendet på sædvanlig måde blive forelagt af undervisningsministeriet for de bevilgende myndigheder. Det er endvidere tanken at forelægge mere principielle spørgsmål for de koordinerende forskningsorganer og i øvrigt holde folketingets forskningsudvalg orienteret herom.

Foranstående besvarelse er til dels baseret på oplysninger indhentet fra Danmarks teknisk-videnskabelige Forskningsråd. Forskningsrådet har i forbindelse hermed henstillet, at der gives repræsentanter for rådet lejlighed til foretræde for forskningsudvalget, hvilket man kan tilslutte sig.

Helge Larsen.

/ Kjeld Gleerup,
kt.chef.